

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

NAMANGAN MUHANDISLIK-QURILISH INSTITUTI

NamMQI
O'quv-uslubiy boshqarma
№ 59
«30» 08 2024 y.

MOLIYAVIY INVESTITSIYALAR VA
KORPORATIV RISKLAR TAHLILI
FANING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 400 000 - Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi: 410 000 - Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi: 70411601 - Korporativ boshqaruv

Namangan-2024

Fan/modul' kodi MivaKRT2206	O'quv yili 2024-2025	Semestr 3	Kreditlar 7,5
Fan/modul' turi tanlov	Ta'lim turi o'zbek	Haftadagi dars soatlari 5	
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil Ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1. Moliyaviy investitsiyalar va korporativ risklar tahlili	90 (44 m/46 a)	135	225
2. I. Fanning mazmuni Fanning maqsadi – magistrlarda moliyaviy investitsiyalar tahlilini amalga oshirish, moliya bozorini tarkibini, ularni tartibga solish tizimini, xavf va daromadlilikni baholash va boshqarish yo'llarini va rejalashtirish – unsurlarini chuqur o'rgatishdan iborat. Fanning vazifasi - nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, sanoat va kompaniyalarni qanday baholashni bilish, ma'lum bir zaxirani tahlil qilish bilan shug'ullanish, shuningdek talabalar sarmoyalarni tahlil qilish tamoyillari orqali va bozor talabalariga pulni boshqarish va daromadni maksimal darajada oshirish uchun zarur bilimlarni shakllantirish orqali uning investitsion jarayonlardagi o'rnini va ahamiyatini ochib berish. Fanning asosiy vazifalari quyidagilarni o'z ichiga oladi: - bozorning tuzilishi va funksiyalari, bozor anomalialari, ikkilamchi bozor asoslari va tartibga solish, tafsilotlarini o'rganish; - investitsion aktivlar va aktivlar sinflari, pozitsiyalar va buyurtma turlari, shuningdek prognozlash metodologiyasi bilan tanishish; - qaytish va tavakkalchilik xususiyatlari, portfelnii divyersifikatsiya qilish va boshqarish yo'llarini o'rganish; - texnik tahlil asoslari va asosiy texnik ko'rsatkichlar bilan tanishish; - daromadli tahlilchilar emitentlarning kreditga layoqatini va makroiqtisodiy istiqbollarni baholashni o'rganish; - qimmatli qog'ozlar bozori tahlilchilari korporativ qadriyatlarini o'rganish uchun qayst aksiyalarni maksimal darajada oshirish uchun sotib olish yoki sotish kerakligini bilish; - korporativ g'aznachilar valyuta kurslari, foiz stavkalari va kredit shartlarini tahlil qilish yo'larini bilish.			
II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)			
II.1 Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:			
1-Mavzu. Bozorni tashkil qilish va tuzilishi Moliyaviy tizimning funksiyalari. Kapitalni taqsimlash samaradorligi.			

Moliyaviy vositachilar. Birlamchi xavfsizlik bozorlari. Qimmatli qog'ozlarning ikkilamchi bozori va shartnomalar bozorining tuzilishi.

2-Mavzu. Qimmatli qog'ozlar bozori ko'rsatkichlari

Qaytarishni o'lchash va modellashtirish uchun ishonchli vakillar, tizimli xavf, va xatarlarni boshqarish. Aktivlarni taqsimlash modellarida aktivlar sinflari uchun ishonchli vakillar. Faol boshqariladigan portfellar uchun ko'rsatkichlar. Investitsion mahsulotlar uchun namunaviy portfellar. Kapital indekslari. Keng bozor ko'rsatkichlari.

3-Mavzu. Bozor samaradorligi

Bozor samaradorligi konsepsiyasini tarkibi. Bozor samaradorligining shakllari. Bozor narxlarini aniqlash yo'llari va usullari. Xulq-atvor moliyasini boshqarish.

4-Mavzu. Portfelni boshqarish: umumiy nuqtai nazar.

Investitsiyalar bo'yicha portfel istiqbollari. Portfelni diversifikatsiya qilish. Portfellar: Risk-qaytish savdosi bo'yicha tarkibiy masalalar. Portfellar: Zamonaviy portfel nazariyasining paydo bo'lishi. Institutsional sarmoyalar.

5-Mavzu. Portfel xavfi va qaytish.

Aktivlarning investitsion tavsifi. Xatarlarni rad etish va portfelni tanlash. Portfel xavfini boshqarish usullari. Samarali chegara va investorming maqbul portfeli.

6-Mavzu. Portfelni rejalashtirish va qurish asoslari.

Portfelni rejalashtirishning ichki xususiyatlari. Investitsiya siyosati to'g'risidagi hisobot. Strategik aktivlarni taqsimlash yo'llari. Portfelni tashkil etishning qo'shimcha tamoyillari.

7-Mavzu. Qimmatli qog'ozlar haqida umumiy ma'lumot.

Jahon moliyaviy bozorlaridagi qimmatli qog'ozlar turlari. Qimmatli qog'ozlarning turlari va tavsiflari. Xususiy va davlat ulushli qimmatli qog'ozlar. Nostandart aksiyadorlik qimmatli qog'ozlariga investitsiya qilish. To'g'ridan-to'g'ri investitsiyalash yo'llari.

8-Mavzu. Sanoat va kompaniyani tahlil qilish

Sanoat tahlilidan foydalanish yo'llari. Sanoatni tasniflash tizimlari. Sanoatni tavsiflash va tahlil qilish usullari. Kompaniyani tahlil qilish turlari.

9-Mavzu Xususiy kapitalni baholash: tushunchalar va asosiy vositalar.

Hisoblangan narx va bozor narxi. Kapitalni baholash modellarining asosiy toifalari. Narx multiplikatorlari, hozirgi qiymat modellarini o'rnatidagi munosabatlar va asoslari.

10-Mavzu. Qimmatli qog'ozlar bozorini baholash.

Qimmatli qog'ozlar bozorini baholash usullari. Xitoyning iqtisodiy tajribasi.

Xitoyning kelajakdagi iqtisodiy o'sishini aniqlash yo'llari. Qimmatli qog'ozlar bozorini baholash tamoyili.

11-mavzu: Risk konsepsiyasi: riskning aniqmasligi, riskning manbasi va turlari

Risk konsepsiyasi va uni vujudga keltiruvchi omillar. Risklarni boshqarish jarayoni va belgilari. Loyiha faoliyatidagi risklar va ularning turlari.

12-mavzu: Risklarni boshqaruv evolyutsiyasi va boshqaruv jarayoni
Risklarni boshqarish evolyutsiyasi. Risklarni boshqarishda menejerlarning roli. Risklarni boshqarish holatlari.

13-mavzu: Risklarni boshqaruv usullari va instrumentlari
Risklarni boshqarishda "zarar kvotasi". Tijorat riski va uni tahlil qilish yo'llari. Lovihalarni molivalashtirishdagi risklari va risklarni modellashirilishi

14-mavzu: Risk tahlili va uning turlari
Risklarni boshqarishning asosiy bosqichlar. Investitsiya risklarini va uni pasaytirish usullari. Loyihani moliyalashtirishda risk hisoboti.

15-mavzu: Potfolio va naqd pul oqimlarining tahlili
Investitsiya loyihalarning samaradorligini baholashda risklar. Loyiha daromadlarini risk qiymati. Risklarni baholashda kredit reytingning qiyosiy shkalasi

16-mavzu: Korporativ darajadagi risklarni boshqarish
Korporativ darajada inson strategiyasi va tabiat holatlari. Portfelning daromadliliqi lining tarkibi

17-mavzu: Xavflarni boshqarish va ishonchlilik muhandisligi
Strategik biznes darajadagi risklarni boshqarish. Strategik biznes darajadagi standartlar. Ehtimoliy risklarni baholash usullari. Ssenariylar usuli

18-mavzu: Loyiha darajadagi risklarni boshqarish
Loyiha darajadagi risklarning standartlari. Risklarni boshqarish tizimida qarorlarni qabul qilish. Xedjirlash va opsionlar. Investitsion loyihalarni moliyalashtirishdagi risklar.

19-mavzu: Moliyaviy risk va ularni tasniflash
Korporativ, strategik biznes va loyiha darajadagi risklarni boshqarish. Risk turlarini tasniflash. Moliyaviy risk.

20-mavzu: Risklarni boshqarish va korporativ boshqaruv
ISO 31000 Enterprise risklarni boshqarish tizimi. ISO 31000 Enterprise risklarni

boshqarish tizimining afzalliklari. Xavflarni boshqarishning maqsadi

21-mavzu: Sifat bilan bog'liq bo'lgan xatarlar
Sifat menejmenti tizimi va menejment tizimlari bilan o'zaro bog'liqligi va ularga talablarni belgilovchi xalqaro standartlar. Sifat menejmenti tizimini biznes bilan integrirlash. Sifat menejmenti tizimi konsepsiyasi va umumiy qoidalari.

22-mavzu: Sifat bilan bog'liq bo'lgan xatarlar
Sifat menejmenti tizimi va menejment tizimlari bilan o'zaro bog'liqligi va ularga talablarni belgilovchi xalqaro standartlar. Sifat menejmenti tizimini biznes bilan integrirlash. Sifat menejmenti tizimi konsepsiyasi va umumiy qoidalari.

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar
Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Bozorni tashkil qilish va tuzilishi
2. Qimmatli qog'ozlar bozori ko'rsatkichlari
3. Bozor samaradorligi
4. Portfelni boshqarish: umumiy nuqtai nazar.
5. Portfel xavfi va qaytish.
6. Portfelni rejalashtirish va qurish asoslari.
7. Qimmatli qog'ozlar haqida umumiy ma'lumot.
8. Sanoat va kompaniyani tahlil qilish
9. Xususiy kapitalni baholash: tushunchalar va asosiy vositalar.
10. Qimmatli qog'ozlar bozorini baholash.
11. Risk konsepsiyasi: riskning aniqmasligi, riskning manbasi va turlari
12. Risklarni boshqaruv evolyutsiyasi va boshqaruv jarayoni
13. Risklarni boshqaruv usullari va instrumentlari
14. Risk tahlili va uning turlari
15. Potfolio va naqd pul oqimlarining tahlili
16. Korporativ darajadagi risklarni boshqarish
17. Xavflarni boshqarish va ishonchlilik muhandisligi
18. Loyiha darajadagi risklarni boshqarish
19. Moliyaviy risk va ularni tasniflash
20. Risklarni boshqarish va korporativ boshqaruv
21. Risklarni boshqarish va korporativ boshqaruv
22. Sifat bilan bog'liq bo'lgan xatarlar
23. Sifat bilan bog'liq bo'lgan xatarlar

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur.

Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim uchun topshiriqlar

Mustaqil topshiriq uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:

Mustaqil topshiriqning turli shakllari mavjud bo'lib, unda talaba o'qituvchi rahbarligida fan bo'yicha yangi bilimlarni, o'quv va ko'nikmalarni o'zlashtirish, ijodiy faoliyatni amalga oshira oladi.

Talaba mustaqil ishini tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish mumkin:

- darslik yoki o'quv qo'llanmalar bo'yicha fanlar boblari va mavzularini o'rganish;
- tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruzalar qismini o'zgartirish;
- avtomatlashtirilgan o'rgatuvchi, nazorat qiluvchi tizimlar bilan ishlash;
- maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha fanlar bo'lmlari yoki mavzulari ustida ishlash;
- yangi texnikalarni, apparaturalarni, ilmtalab jarayonlar va texnologiyalarni o'rganish;
- talabning ilmiy tekshirish ishlarini (TITI) bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'lmlari yoki mavzularni chuqur o'rganish;
- faol va muammoli o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari (xizmat o'yinlari, diskussiyalar, seminarlar, kollokviumlar va b.) masofaviy (distantion) ta'lim.
- o'quv qo'llanmalari yordamida fan mavzularini o'rganish.

Magistrantlar mustaqil ta'lim uchun topshiriqlarning mazmuni va hajmi

1. Tizimlar nazariyasi va tizimlarini boshqarishni tahlil qilish
2. Menajment tuzilmalarining yangi tashkiliy shakllari tahlil etish.
3. Kompaniyaning mafkuraviy, moddiy, hissiy, hayotiy muhim belgilarin aniqlash.
4. Menajmentga nisbatan jarayonli yondashuv maktabining tamoyillarini o'rganish
5. Menajmentga situatsion yondashuvning mohiyati va uning asosiy qoidalar bo'yicha tezis yozish
6. Qadimgi Sharq va qadimiy tsivilizatsiya davri boshqaruv xususiyatlari
7. Sharq tsivilizatsiyasining asosiy ijtimoiy-madaniy xususiyatlari.
8. Ilmiy menajment maktabi ta'limotlari
9. Ilmiy menajmentga asos solinishi
10. Menajmentning klassik yoki ma'muriy maktabi
11. Ma'muriy maktabning rivojlantirilishi
12. Inson munosabatlari maktabining asosiy ta'limotlari

13. E. Meyoning ehtiyojlar nazariyasi

14. Xulq-atvor maktabi

15. Xulq-atvor maktabini rivojlantirishning asosiy ikkita yo'nalishi.

16. Zamonaviy boshqarish nazariyalari

17. Tizimlar nazariyasi va tizimlarini boshqarish

18. Tizimli maktab

19. Vaziyatni boshqarish nazariyasi

20. Menajmentda vaziyatni yondashuv

21. Tashkilot ichidagi cheklovchi va cheklovchi omillar

22. Menajmentda jarayonli yondashuv

23. Menajmentga nisbatan qiymatli yondashuv

24. Kompaniyaning mafkuraviy, moddiy, hissiy, hayotiy muhim belgilari

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha magistrantlar tomonidan loyiha ishi, esse, tezis yoki ilmiy maqola yozish, referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

Kurs ishini tashkil etish bo'yicha uslubiy ko'rsatmalar

O'quv rejada kurs ishi rejalashtirilgan.

V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

Fanning mazmuni, mohiyati, predmeti va asosiy vazifalari, korxonada va tashkilotlarning boshqaruv tizimi haqida tasavvur va bilimlarga ega bo'ladi.

- tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantiriladi, menajmentni shakllantirishning kasbiy va nazariy asoslari, shartlarini o'rganadilar;

- tadbirkorlik faoliyatining tarixiy sharoitlariga bog'liq xolda vazifa va prinsiplar evolyutsiyasining xususiyatlarini tadqiq eta oladi; an'anaviy va zamonaviy menajmentning asosiy yo'nalishlari va maktablarini qiyosiy tahlil qila oladi, korxonada menejer faoliyatini oqilona tashkil etish nima ekanligini anglaydi, korxonada samarali boshqaruv faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlarini ishlab chiqish ko'nikmalariga ega bo'ladi;

magistrantlar o'zlarini rivojlantirishga va yuzaga keladigan aks ta'sirlarning oqibatlarini kamaytirish yo'llarini tahlil qilish malakasiga ega bo'ladi.

Magistrantlarga moliyaviy institutlar, bozorlar va ishtirokchilari faoliyatiga oid asosiy tushunchalar, normativ va pozitiv mulohazalar bo'yicha ilmiy dunyo qarashini shakllantirish; moliya tarixini rivojlantirish qonuniyatlarini tahlil qilish va uni baholay olish; moliya va iqtisodiy o'sish tendentsiyalarini aniqlash maqsadida ilmiy-amaliy tadqiqotlarni o'tkazish bilim va malakalarga ega bo'lishi kerak.

	<p>agentligi korporativ axborot yagona portali www.sciencedirect.com – xalqaro ilmiy tadqiqot va akademik nashrlar sayti www.uzse.uz – Respublika Fond birjasi www.fondbozori.uz – O'zbekiston Respublikasi fond birjasi sayti www.elsissavdo.uz – Birjadan tashqari savdolar elektron tizimi</p>
7.	Namangan muhandislik – qurilish instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.
8.	Fan/modul uchun ma'sullar: B.Mullaboyev – NamMQI "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrasini mudiri, dotsent.
9.	Taqirizchilar: A.Adashev – NamMQI "Menejment" kafedrasini mudiri, i.f.f.d. PhD. O.Sobirov – NamMTI "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrasini dotsenti, i.f.f.d. PhD.

4.	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mintaqaviy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ish yoki test sinovlarini topshirish.</p>
6.	<p>Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati</p> <p>Asosiy adabiyotlar</p> <p>1. Татьяна Колмыкова: Инвестиционный анализ. Учебное пособие. ИНФРА-М, 2009 г.</p> <p>2. Karimov N.G., Xojimatov R.X. Investitsiya.: O'quv qo'llanma-2019 y./ TDIU-494 b.</p> <p>3. Инвестиции и инвестиционная деятельность организаций: учебное пособие / Т. К. Руткаускас [и др.]; под общ. ред. д-ра экон. наук, проф. Т. К. Руткаускас. — Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2019. — 316 с.</p> <p>Qo'shimcha adabiyotlar:</p> <p>1. Эдвин Дж. Долан п др. Деньги, банковские дело и денежно кредитная политика. Пер. с англ. -Москва-Ленинград: 1991. -446 с.</p> <p>2. Финансовый менеджмент. Проблемы и решения. Учебник. Под.ред. А.З.Бобылевой. М.: Юрайт, 2012.-903с.</p> <p>3. Царёв В.В., Кантарович А.А. Электронная коммерция. - СПб: Питер, 2015,- с. 92.</p> <p>4. Лаврушин О.И. Банковское дело: учебное пособие. -М: Финансы и статистика, 2014. - с 366.</p> <p>Internet saytlari</p> <p>1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali</p> <p>2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi</p> <p>3. www.mf.uz – O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi rasmiy sayti</p> <p>4. www.ziynet.uz – Axborot-ta'lim portali</p> <p>5. www.openinfo.uz – O'zbekiston Respublikasi istiqbolli loyihalar milliy</p>